

Миле Дмичић*

СУДСКА ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ЗАКОН О ГРОБЉИМА И ПОГРЕБНОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

doi: 10.7251/GPF1404295D

У првом реду, вијеће је утврдило да је законодавац поступио у складу са уставним овлашћењима када је уредио врсте, изградњу, коришћење и управљање гробљима, обављање погребне дјелатности, те предметним законом повјерио органима јединица локалне самоуправе надлежност за доношење релевантних аката неопходних за неометано функционисање ове комуналне дјелатности.

Вијеће је оцијенило да чињеница што неки закон не садржи нормативно рјешење у смислу захтјева Клуба делегата бошњачког народа, не може бити предмет поступка заштите виталног националног интереса, нити доводи до повреде виталног националног интереса ни једног конститутивног народа, па тако ни бошњачког. Вијеће, наиме, може оцијењивати само постојеће одредбе Закона, у форми и садржини у којој су прописане, а потенцијална законска рјешења као и њихова будућа примјена се, са аспекта заштите виталног националног интереса како га утврђује Устав Републике Српске, не могу разматрати. Предметни закон, а ни оспорене одредбе не садрже националне ни вјерске одреднице, нити омогућавају надлежном органу локалне самоуправе различито поступање у ствари у којој се предмет рјешавања може довести у везу са правима и обавезама исламске вјерске заједнице или другим чиниоцем колективног идентитета бошњачког народа.

*Проф. др Миле Дмичић, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци

Исто тако, наводи о неусаглашености Закона о гробљима и погребној дјелатности са Законом о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини, с обзиром на стандард контроле, не спадају у домен провјере Закона са аспекта повреде права из области виталног интереса.

Притом, Вијеће је оцијенило да је супротно концепту заштите виталног националног интереса као политичког права народа као колективитета да један Клуб делегата у Вијећу народа Републике Српске, у овом случају бошњачки, тумачи овај интерес и политичку вољу представника других конститутивних народа.

Из образложења

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 25. фебруара 2013. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса, акт број: 03.1/I-53/13 од 25. фебруара 2013. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о гробљима и погребној дјелатности број: 01-1896/12, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 13. децембра 2012. године. У акту предсједавајућег Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Двдесет трећој сједници, одржаној 13. децембра 2012. године, изгласала Закон о гробљима и погребној дјелатности, те је сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, овај закон достављен на разматрање Вијећу народа Републике Српске.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће за заштиту виталног интереса је на сједници одржаној 4. марта 2013. године донијело рјешење којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса.

ног интереса бошњачког народа у Закону о гробљима и погребној дјелатности број: 01-1896/12, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 13. децембра 2012. године. Наиме, Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда је у претходном поступку утврдило да су испуњене процесне претпоставке за прихватљивост захтјева, цијенећи чињенице да је обавијест о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса Вијећу доставио предсједавајући Вијећа народа Републике Српске, да је одлука о покретању заштите виталног националног интереса бошњачког народа једногласно донесена у Клубу делегата бошњачког народа у Вијећу народа, да се у Вијећу народа о поменутом захтјеву гласало по процедури за заштиту виталног националног интереса, али није постигнута сагласност, те да ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине није постигла сагласност поводом овог закона.

Поред тога, Вијеће је утврдило и да је у образложењу које је достављено уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса, као и у његовој допуни, наведено да Клуб делегата бошњачког народа сматра да је одредбом члана 6. Закона, која даје овлашћење јединицама локалне самоуправе да посебном одлуком детаљније уређују питања изградње, коришћења и управљања гробљима те обављање погребне дјелатности, повријеђен витални национални интерес бошњачког народа, јер се повјеравањем оваквих овлашћења локалној самоуправи задире у правни статус вјерских заједница којима се ускраћује право да аутономно уређују ова питања која су, како се наводи, по својој суштини питања слободе вјере, културе и културног наслеђа и традиције. Оспорени члан 6. Закона, према наводима Клуба делегата бошњачког народа, није у сагласности са чланом 28. Устава којим се, између осталог, јемче слобода вјероисповијести те слобода у вршењу вјерских послова и вјерских обреда. Наводи се, надаље, да одредба члана 7. став 5. Закона о гробљима и погребној дјелатности, која прописује да скупштина јединице локалне самоуправе доноси одлуку о проглашењу постојећих гробаља у употреби или

нових гробаља или њихових дијелова посебним гробљем, доводи у питање статус гробаља вјерских заједница која већ јесу посебна гробаља, а као таква дио су вјерске културе, културног наслеђа и традиције бошњачког, али и других народа. Клуб делегата бошњачког народа, такође, сматра да члан 8. Закона, који прописује да су гробаља, као комунални објекти, власништво јединице локалне самоуправе која их може дати на управљање и одржавање, између осталог, и вјерској заједници, мора садржавати норму која би омогућавала вјерским заједницама право управљања, располагања, уређење права, начина укопа преминулих чланова заједнице, у случајевима када су гробаља у власништву вјерских заједница. Чланом 13. Закона, који прописује могућност коришћења гробаља или дијела гробаља, које је стављено ван употребе, за друге намјене те чланом 16. којим се уређује поступак ексхумирања и премјештања посмртних остатака када је то неопходно из урбанистичких и других оправданих разлога, угрожавају се, како се наводи, гробаља исламске заједнице, као и гробаља других вјерских заједница, јер су дио културног наслеђа и саставни дио идентитета конститутивних народа. Поред тога, у образложењу и његовој допуни се истиче да се наведеним законским одредбама, такође, ограничавају права која су исламској, али и другим вјерским заједницама, призната Законом о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини. Надаље се предлаже одржавање јавне расправе пред Вијећем за заштиту виталног националног интереса Уставног суда Републике Српске, а због сложености и осјетљивости те ширег друштвеног значаја предметне материје којом се, како се наводи, на исти начин третира област вјероисповијести, културе и културног наслеђа и традиције сва три конститутивна народа.

У поступку оцјењивања да ли је оспореним законом дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа, Вијеће је имало у виду одредбу члана 59. Устава Републике Српске, којим је, између осталог, утврђено да се законом уређује заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег инте-

реса, као и плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта, те члан 70. став 1. тачка 2. којом је утврђено да Народна скупштина Републике Српске, између осталог, доноси законе. Вијеће за заштиту виталног интереса је, такође, имало у виду одредбу члана 61. став 1. Устава, према којем Република гарантује минимум социјалне сигурности грађана и обезбјеђује функционисање јавних служби у складу са законом и да у складу са тачком 6. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, Република, између осталог, уређује и обезбјеђује својинске и облигационе односе, као и заштиту свих облика својине, те да у складу са чланом 102. Устава општина, између осталог, преко својих органа у складу са законом, доноси програм развоја, урбанистички план, буџет и завршни рачун, уређује и обезбјеђује обављање комуналних дјелатности те уређује и обезбјеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Вијеће је, такође, имало у виду да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа утврђена Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 70. Устава, као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. Поред тога, одредбом члана 5. став 1. алинеја 2. Устава утврђено је да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа.

Полазећи од наведених одредаба Устава, одредаба оспореног Закона о гробљима и погребној дјелатности, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа, као и одговор Народне скупштине Републике Српске на Рјешење о прихватљивости захтјева овог клуба, Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда је утврдило да оспореним законом није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Вијеће је, у првом реду, утврдило да је законодавац поступио у складу са уставним овлашћењима када је уредио врсте, изградњу, коришћење и управљање гробљима, обављање погребне дјелатности те предметним законом повјерио органима јединица локалне самоуправе надлежност за доношење релевантних аката неопходних за неометано функционисање ове комуналне дјелатности.

Вијеће је оцијенило да чињеница што неки закон не садржи нормативно рјешење у смислу захтјева Клуба делегата бошњачког народа не може бити предмет поступка заштите виталног националног интереса, нити доводи до повреде виталног националног интереса ни једног конститутивног народа, па тако ни бошњачког. Вијеће, наиме, може оцјењивати само постојеће одредбе Закона, у форми и садржини у којој су прописане, а потенцијална законска рјешења као и њихова будућа примјена се, са аспекта заштите виталног националног интереса како га утврђује Устав Републике Српске, не могу разматрати. Предметни закон, а ни оспорене одредбе не садрже националне ни вјерске одреднице, нити омогућавају надлежном органу локалне самоуправе различито поступање у ствари у којој се предмет рјешавања може довести у везу са правима и обавезама исламске вјерске заједнице или другим чиниоцем колективног идентитета бошњачког народа.

Исто тако, наводи о неусаглашености Закона о гробљима и погребној дјелатности са Законом о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини, с обзиром на стандард контроле, не спадају у домен провјере Закона са аспекта повреде права из области виталног интереса.

Притом, Вијеће је оцијенило да је супротно концепту заштите виталног националног интереса као политичког права народа као колективитета да један клуб делегата у Вијећу народа Републике Српске, у овом случају бошњачки, тумачи овај интерес и политичку вољу представника других конститутивних народа.

(Одлука број: УВ-1/13 од 27. марта 2013. године)

ДЕКЛАРАЦИЈА О УЗРОЦИМА, КАРАКТЕРУ И ПОСЉЕДИЦАМА ТРАГИЧНИХ ОРУЖАНИХ СУКОБА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Вијеће за заштиту виталног интереса овог суда је, прије свега, размотрило правну природу предметне Декларације о узроцима, карактеру и посљедицама трагичног оружаног сукоба у Босни и Херцеговини од 1992. до 1995. године, број: 01-1514/13 од 27. јуна 2013. године, коју је донијела Народна скупштина Републике Српске, будући да ова чињеница, по оцјени овог вијећа, представља претходно питање од којег зависи постојање процесних претпоставки за заснивање надлежности Уставног суда, на тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса.

У конкретном случају, из садржине предметне декларације, по оцјени Вијећа, произилази да овај акт не садржи правну норму општег карактера, односно да правно не обавезује субјекте на које се односи. Наиме, овом декларацијом се изражава политички став Народне скупштине у погледу одређених питања политичке природе. С обзиром на то да Декларација садржи наводе као што су да „Народна скупштина сматра, констатује, позива, тражи, изражава незадовољство...“ Вијеће је утврдило да Декларација ни по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

Имајући у виду одредбу члана 115. Устава Републике Српске и Амандмана LXXXVIII тачка 1. на Устав, којим је до-

пуњен став 2. овог члана, према којој предмет оцјене Уставног суда Републике Српске, на тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса овог Суда, могу бити закони, други прописи и општи акти, те чињеницу да оспорена декларација има карактер политичког, а не општег правног акта, Вијеће је утврдило да није у оквиру његове надлежности да разматра предметни акт, те је одлучено као у изреци овог рјешења.

Из образложења

Потпредсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 16. септембра 2013. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса, акт број 03.1/I-268/13 од 16. септембра 2013. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом о узроцима, карактеру и посљедицама трагичног оружаног сукоба у Босни и Херцеговини од 1992. до 1995. године, број: 01-1514/13, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Двадесет осмој сједници, одржаној 27. јуна 2013. године. Клуб делегата бошњачког народа је својим актом број: 03.2-5-30/13 од 8. јула 2013. године одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, сматрајући да су Декларацијом повријеђени витални национални интереси бошњачког народа.

На основу поменутог обавјештења потпредсједавајућег Вијећа народа Републике Српске као и приложене документације, Вијеће за заштиту виталног интереса је утврдило да је Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске 8. јула 2013. године једногласно донио Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом о узроцима, карактеру и посљедицама трагичног оружаног сукоба у Босни и Херцеговини од 1992. до 1995. године, број: 01-1514/13, коју је Народна скупштина Републике Српске из-

гласала на сједници одржаној 27. јуна 2013. године. Поред тога, утврђено је да се на 17. редовној сједници Вијећа народа одржаној 23. јула 2013. године, о Одлуци Клуба делегата бошњачког народа од 8. јула 2013. године гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али да није постигнута сагласност свих клубова у Вијећу народа. Такође, утврђено је да ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине на 12. редовној сједници, одржаној 11. септембра 2013. године, није постигла сагласност поводом овог питања.

Декларацију о узроцима, карактеру и посљедицама трагичног оружаног сукоба у Босни и Херцеговини од 1992. до 1995. године, број: 01-1514/13 од 27. јуна 2013. године, Народна скупштина Републике Српске је донијела на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске те чл. 182. и 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 31/11). Овом декларацијом Народна скупштина Републике Српске изражава свој став у вези са иницијативом Борачке организације Републике Српске. У том смислу, Народна скупштина овим актом, поред осталог, сматра да Босна и Херцеговина може опстати само договором њена три конститутивна народа и два ентитета, поштујући Дејтонски мировни споразум, затим констатује да у оцјењивању догађаја из претходног рата нема довољно објективног, уравнотеженог и уједначеног приступа свих страна у Босни и Херцеговини и ван ње, да сматра да је „трагични ратни сукоб“ у Босни и Херцеговини, као дио процеса распада СФРЈ, изазван мајоризацијом српског народа у Босни и Херцеговини, те да је на основу научних, стручних и историјских критеријума и стандарда имао карактер грађанског рата, са примјесима међуетничког, са високим степеном укључености међународног фактора. С тим у вези, Народна скупштина овом декларацијом позива оба ентитета, сва три конститутивна народа и остале у Босни и Херцеговини на унапређење и интензивирање дијалога на бази чињеница и међусобног поштовања, у циљу квалификовања карактера, садржаја и посљедица „трагичног ратног сукоба,“ констатује да пресуде изре-

чене од стране Међународног кривичног суда за бившу Југославију нису допринијеле помирењу и утврђивању истине о ратним сукобима у региону, те тражи од Генералне скупштине Уједињених нација да изврши ревизију рада МКСБЈ. Уз то, Народна скупштина овом декларацијом изражава незадовољство радом Суда и Тужилаштва Босне и Херцеговине на случајевима почињених ратних злочина и тражи ревизију свих изречених судских пресуда примјеном Кривичног закона БиХ из 2003. године у процесима суђења за ратне злочине. Овом декларацијом Народна скупштина, такође, тражи од правосудних органа у Босни и Херцеговини да се процесуирају ратни злочини над српским народом од стране регуларне војске Хрватске на просторима Босне и Херцеговине; захтијева враћање Републици Српској документације која је однесена и предата Међународном кривичном суду за бившу Југославију, у вези са предметима који су против грађана Републике Српске вођени и правоснажно окончани пред овим и судовима у Босни и Херцеговини; захтијева од Владе Републике Српске, градова, општина, јавних предузећа и привредних друштава да значајније финансијски подрже Фонд за правну, материјалну и другу помоћ оптуженима за ратне злочине и њиховим породицама, подржава и захтијева даљи рад инситуција Републике Српске на истраживању и процесуирању ратних злочина у периоду од 1991. до 1995. године и тражењу несталих лица, те најоштрије осуђује и одбацује све позиве на укидање Републике Српске и оспоравање њеног имена и постојања.

Вијеће за заштиту виталног интереса овог суда је, прије свега, размотрило правну природу предметне декларације Народне скупштине Републике Српске, будући да ова чињеница, по оцјени овог вијећа, представља претходно питање од којег зависи постојање процесних претпоставки за заснивање надлежности Уставног суда, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса.

У конкретном случају, из садржине предметне декларације, по оцјени Вијећа, произилази да овај акт не садржи правну норму општег карактера, односно да правно не обавезује субјекте на које

се односи. Наиме, овом декларацијом се изражава политички став Народне скупштине у погледу одређених питања политичке природе. С обзиром на то да Декларација садржи наводе као што су да „Народна скупштина сматра, констатује, позива, тражи, изражава незадовољство...“ Вијеће је утврдило да Декларација ни по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

Имајући у виду одредбу члана 115. Устава Републике Српске и Амандмана LXXXVIII тачка 1. на Устав, којим је допуњен став 2. овог члана, према којој предмет оцјене Уставног суда Републике Српске, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса овог Суда, могу бити закони, други прописи и општи акти, те чињеницу да оспорена декларација има карактер политичког, а не општег правног акта, Вијеће је утврдило да није у оквиру његове надлежности да разматра предметни акт, те је одлучено као у изреци овог рјешења.

(Рјешење број: УВ -2/13 од 23. септембра 2013. године)

ЗАКОН О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Вијеће је утврдило да оспореним законом није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. Наиме, Вијеће је пошло од чињенице да судску власт, која је одвојена од других грана власти (законодавне и извршне), самостално врше судови као органи државне власти, а који заједно са другим уставним органима чине јединствен систем организације државне власти.

Дакле, општи и посебни услови за вршење дужности судије, односно председника суда, укључујући и њихов мандат, прописани овим законом, једнако се односе на припаднике сва три конститутивна народа и остале грађане. Поменуте законске одредбе по свом садржају не дају предност припадницима

ниједног конститутивног народа међу субјектима на које се односе, чиме је, по мишљењу Вијећа, обезбијеђено право припадника сваког конститутивног народа и осталих грађана да под једнаким условима учествују у обављању јавних послова и право да под једнаким условима буду примљени у јавну (државну) службу, односно да нико није унапријед искључен из обављања овог јавног посла.

Из изложеног, Вијеће је утврдило да Законом о судовима Републике Српске није повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа из члана 70. Устава Републике Српске, допуњеног Амандманом LXXVII на Устав, дефинисан у алинеји 1. која се односи на остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти.

Из образложења

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 30. јануара 2012. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03.1/I-44/12 од 27. јануара 2012. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о судовима Републике Српске број: 01-2004/11, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 13, 14. и 15. децембра 2011. године. Уз наведени акт достављен је поменути закон, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-82/11 од 27. децембра 2011. године, са образложењем број: 03.2-5-82/11-1 од 28. децембра 2011. године, као и приједлог Амандмана од 28. децембра 2011. године, које је Клуб делегата бошњачког народа дао на овај закон, са образложењем.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 28. фебруара 2012. године донијело рјешење којим је

утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о судовима Републике Српске број: 01-2004/11, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 13, 14. и 15. децембра 2011. године. Наиме, Вијеће је у претходном поступку утврдило да су испуњене процесне претпоставке за прихватљивост захтјева, цијенећи чињеницу да је обавијест о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса Вијећу доставио председавајући Вијећа народа Републике Српске, да је поменуто одлуку о покретању заштите виталног националног интереса бошњачког народа једногласно донијело седам делегата Клуба делегата бошњачког народа, да се у Вијећу народа о поменутом захтјеву гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али није постигнута сагласност, те да Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа такође није постигла консензус поводом овог питања.

У поступку оцјењивања да ли је оспореним законом дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа, Вијеће је имало у виду одредбе члана 70. став 1. тачка 2. Устава, којим је утврђено да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте, као и чл. 33, 121. и 122. Устава Републике Српске којим је утврђено право грађана да учествују у обављању јавних послова и да под једнаким условима буду примљени у јавну службу, да судску власт врше судови, који су самостални, независни и суде на основу Устава и закона, и који штите људска права и слободе, утврђена права и интересе правних субјеката и законитост, те да се оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђује законом.

Поред наведеног, Вијеће је имало у виду члан 5. став 1. алинеја 2. Устава, која је допуњена Амандманом LXIX на Устав Републике Српске, према којој се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа. Чланом 70. Устава, који је до-

пуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, утврђена је заштита виталних националних интереса конститутивних народа као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културног наслеђа, територијална организација, систем јавног информисања, као и друга питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа.

Полазећи од наведених одредаба Устава, одредаба оспореног Закона о судовима Републике Српске, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа и одговор Народне скупштине Републике Српске на рјешење о прихватљивости захтјева овог клуба, Вијеће је утврдило да оспореним законом није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. Наиме, Вијеће је пошло од чињенице да судску власт, која је одвојена од других грана власти (законодавне и извршне), самостално врше судови као органи државне власти, а који заједно са другим уставним органима чине јединствен систем организације државне власти. Стога су, по оцјени Вијећа, оспореним одредбама чл. 36. до 47. Закона прописани услови за вршење и мандат дужности судије, и то тако да се општи услови за избор лица на дужност судије (члан 36) не разликују од услова за избор лица на било коју другу државну функцију или службу (држављанство, општа здравствена способност, одређен степен образовања, стручни или правосудни испит), док су посебни услови (чл. 37–46) одређени према врсти и сложености послова, односно надлежности одређеног суда (стручно и радно искуство, руководне и организационе способности), укључујући и мандат дужности судије (члан 47), односно предсједника суда. Дакле, општи и посебни услови за вршење дужности судије, односно предсједника суда, укључујући и њихов мандат, прописани овим

законом, једнако се односе на припаднике сва три конститутивна народа и остале грађане. Поменуте законске одредбе по свом садржају не дају предност припадницима ниједног конститутивног народа међу субјектима на које се односе, чиме је, по мишљењу Вијећа, обезбијеђено право припадника сваког конститутивног народа и осталих грађана да под једнаким условима учествују у обављању јавних послова и право да под једнаким условима буду примљени у јавну (државну) службу, односно да нико није унапријед искључен из обављања овог јавног посла.

У вези са наводима подносиоца захтјева да је оспореним законским одредбама повријеђен витални национални интерес бошњачког народа, јер указују на ограничавање овлашћења Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, те примјену различитих критеријума у поступку именовања судија у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, Вијеће се, с обзиром на своју надлежност утврђену чланом 115. Устава Републике Српске, не може упуштати у примјену предметног закона, нити Закона о Високом судском и тужилачком савјету који је донијела Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, као ни у примјену критеријума за избор и именовање судија у оба ентитета.

Из изложеног, Вијеће је утврдило да Законом о судовима Републике Српске није повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа из члана 70. Устава Републике Српске, допуњеног Амандманом LXXVII на Устав, дефинисан у аLINEЈИ 1. која се односи на остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти.

(Одлука број: УВ-2/12 од 14. марта 2012. године)

ЗАКОН О СПОМЕНИЦИМА И СПОМЕН-ОБИЉЕЖЈИМА ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА

У поступку оцјењивања да ли је оспореним законом дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа, Вијеће је имало у виду да према алинеји 2. члана 64. Устава, Република штити и подстиче очување и обогаћивање историјског, културног и умјетничког блага, те да је тачкама 12. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, борачку и инвалидску заштиту и заштиту културних добара, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Вијеће је такође имало у виду да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа утврђена чланом 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. Поред тога, одредбом члана 5. став 1. алинеја 2. Устава утврђено је да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националне равноправности и заштити виталних националних интереса конститутивних народа.

Наиме, ниједна одредба овог закона не садржи националну одредницу, тако да се закон подједнако односи на све субјекте који су дефинисани у члану 2. и 3. закона, без обзира на нацио-

налну или другу припадност, те без сумње не доводи у питање могућност изградње и заштите споменика за припаднике свих конститутивних народа и Осталих. Због тога су, по оцјени Вијећа, неосновани наводи подносилаца захтјева да су оваквим прописивањем у неравноправан положај доведени припадници бошњачког и хрватског народа.

Исти став Вијеће је заузело и у погледу навода Клуба делегата хрватског народа да је потребно промијенити концепт оспореног закона у цјелини, јер, по оцјени Вијећа, генерални приступ у изради закона и његов предмет регулисања (категоризација споменика, њихова евиденција у регистре, мјере и средства за заштиту и одржавање и сл.) не улазе у права из домена виталног националног интереса конститутивних народа.

Из образложења

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 27. децембра 2011. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број 03.1/I-605/11 од 27. децембра 2011. године, којим се, сагласно захтјевима Клуба делегата бошњачког народа и Клуба делегата хрватског народа, тражи покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа у Закону о споменицима и спомен-обилежјима ослободилачких ратова, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 3. новембра 2011. године. Уз наведени акт достављен је поменути закон, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број 03.2-5-71/11 од 14. новембра 2011. године, као и Образложење ове одлуке број 03.2-5-71/11-1 од 25. новембра 2011. године, те приједлог Амандмана од 25. новембра 2011. године, који је Клуб делегата бошњачког народа дао на овај закон.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 24. јануара 2012. године донијело рјешење којим је

утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа и Клуба делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске за покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа у Закону о споменицима и спомен-обилежјима ослободилачких ратова, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 3. новембра 2011. године. Наиме, Вијеће је у претходном поступку утврдило да су испуњене процесне претпоставке за прихватљивост захтјева, цијенећи чињенице да је обавијест о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса Вијећу доставио предсједавајући Вијећа народа Републике Српске, да је одлука о покретању заштите виталног националног интереса бошњачког народа једногласно донесена у Клубу делегата бошњачког народа, да је у Клубу делегата хрватског народа за одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса хрватског народа гласало свих шест присутних делегата. У Вијећу народа о поменутом захтјеву гласало се по процедури за заштиту виталног националног интереса, али није постигнута сагласност, те ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине није постигла сагласност поводом овог закона.

Поред тога, Вијеће је утврдило да је у образложењу које је достављено уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа наведено да Клуб делегата бошњачког народа повреду виталног националног интереса овог народа налази у чињеници да оспорени закон не третира категорију цивилних жртава рата, односно да њиме није предвиђено обиљежавање страдања и подизање споменика и спомен-обилежја цивилним жртвама рата из периода од 30. априла 1991. године до 14. фебруара 1996. године. Овај клуб сматра да цивилне жртве рата такође имају право на обиљежавање мјеста њиховог страдања на цијелом простору БиХ. Поред наведеног, у образложењу се наводи да је неопходно регулисати могућност изградње, заштите и одржавања споменика и спомен-обилежја и за припаднике друга два конститутивна народа и народа из реда осталих, јер оспоре-

ни закон третира само један конститутивни народ, односно српски народ, а други народи се у њему не могу препознати. Истиче се да су Законом о несталим особама („Службени гласник БиХ“ број 50/04) поред бораца, као нестале особе дефинисане и цивилне жртве рата, те је одређена предност у примјени овог закона у односу на остале законе у БиХ, због чега је оспорени закон морао регулисати и питање спомен-обилежја цивилним жртвама рата. Клуб делегата бошњачког народа сматра да питање критеријума за подизање спомен-обилежја за све жртве у цијелој БиХ треба прво ријешити на нивоу државе, па тек онда имплементирати у законска рјешења на ентитетском нивоу.

У образложењу Клуба делегата хрватског народа наводи се да је оспореним законом повријеђен витални национални интерес хрватског народа који је Амандманом LXXXII на члан 70. Устава дефинисан као идентитет једног конститутивног народа. Поред тога, овај клуб сматра да је неприхватљиво да предметним законом није обухваћено подизање споменика цивилним жртвама рата. Такође је мишљења да се закон односи само на припаднике српског народа, те да се припадници друга два конститутивна народа и припадници Осталих у њему не могу препознати, због чега је неопходно регулисати могућност изградње, заштите и одржавања споменика и спомен-обилежја на начин који не доводи у неравноправан положај ниједан конститутивни народ. У образложењу се истиче да је легитимно право сваког конститутивног народа да кроз законодавне механизме сачува своју традицију, вјерски и национални идентитет, при чему ниједан народ не би смио имати доминантан положај у односу на друге. Клуб делегата хрватског народа сматра да је потребно промијенити концепт закона у цјелини и изабрати другачији приступ у његовој изради.

У поступку оцјењивања да ли је оспореним законом дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа, Вијеће је имало у виду да према алинеји 2. члана 64. Устава, Република штити и подстиче очување и обогаћивање историјског, културног и умјетничког блага, те да је тачкама 12. и 18.

Амандмана XXXII на Устав Републике Српске утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, борачку и инвалидску заштиту и заштиту културних добара, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Вијеће је такође имало у виду да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа утврђена чланом 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. Поред тога, одредбом члана 5. став 1. алинеја 2. Устава утврђено је да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националне равноправности и заштити виталних националних интереса конститутивних народа.

Полазећи од наведених одредаба Устава, одредаба оспореног Закона о споменицима и спомен-обилежјима ослободилачких ратова, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа и Клуба делегата хрватског народа, као и одговор Народне скупштине Републике Српске на рјешење о прихватљивости захтјева ових клубова, Вијеће је утврдило да оспореним законом није повријеђен витални национални интерес бошњачког и хрватског народа.

Прије свега, Вијеће је размотрило приговор подносилаца захтјева да оспорени закон не садржи одредбе које би регулисале изградњу споменика и спомен-обилежја цивилним жртвама рата, у чему се, по њиховом мишљењу, огледа повреда виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа. У погледу

ових навода Вијеће је оцијенило да чињеница да закон не садржи одређена законска рјешења, а која подносиоци захтјева сматрају да би требала бити увршћена, не доводи до повреде виталног националног интереса ниједног од конститутивних народа, па тако ни бошњачког и хрватског. Вијеће, иначе, може оцјењивати само постојеће одредбе предметног закона, дакле само онако како гласе, како су прописане, а могућа законска рјешења које закон не садржи не могу се разматрати са аспекта заштите виталног националног интереса. У конкретном случају, законодавац се, сагласно својим уставним овлашћењима, определијелио да овим законом уреди заштиту, одржавање и изградњу споменика, спомен-обилежја и војничких гробала ослободилачких ратова на територији Републике Српске с циљем трајног обилежавања значајних догађаја и чувања успомена на истакнуте личности ослободилачких ратова и његовоња културно-историјске традиције. Вијеће сматра да овако дефинисан предмет регулисања оспореног закона не доводи у питање могућност да се област изградње и заштите споменика и спомен-обилежја цивилним жртвама рата уреди посебним законом, а чињеница да то није регулисано предметним законом не представља повреду виталног националног интереса бошњачког и хрватског народа.

По мишљењу подносилаца захтјева оспорени закон третира само један конститутивни народ, односно српски народ, а други народи се у њему не могу препознати, због чега је неопходно регулисати могућност изградње, заштите и одржавања споменика и спомен-обилежја и за припаднике друга два конститутивна народа и народа из реда Осталих. Разматрајући ове наводе, Вијеће је утврдило да предметни закон не прописује изградњу и заштиту споменика и спомен-обилежја за припаднике ниједног конститутивног народа појединачно, односно да не врши селекцију споменика и личности из ослободилачких ратова на националној основи. Наиме, ниједна одредба овог закона не садржи националну одредницу, тако да се закон подједнако односи на све субјекте који су дефинисани у члану 2. и 3. закона, без обзира на националну или другу

припадност, те без сумње не доводи у питање могућност изградње и заштите споменика за припаднике свих конститутивних народа и Осталих. Због тога су, по оцјени Вијећа, неосновани наводи подносилаца захтјева да су оваквим прописивањем у неравноправан положај доведени припадници бошњачког и хрватског народа.

Поред наведеног, Клуб делегата хрватског народа сматра да је оспореним законом повријеђен витални национални интерес хрватског народа који се односи на идентитет једног конститутивног народа, како је дефинисан Амандманом LXXVII којим је допуњен члан 70. Устава. Вијеће је овај приговор оцијенило неоснованим, јер је утврдило да предметни закон не доводи у питање национални идентитет конститутивних народа, имајући у виду да уређујући мјере заштите, одржавања и изградње споменика и спомен-обилежја, њихову категоризацију и евидентирање у посебне регистре, овај закон не даје национални предзнак ниједном појму који је предмет његовог регулisaња. Дакле, оспорени закон, по оцјени Вијећа, ни својом суштином, ни појединим одредбама, не доводи до повреде виталног националног интереса хрватског народа који се односи на «идентитет једног конститутивног народа», јер начин на који су предметни односи њиме уређени не угрожава испољавање и његовање националног идентитета било којег конститутивног народа, нити омогућава доминантан положај једног народа у односу на друге.

У погледу става Клуба делегата бошњачког народа да питање споменика и спомен-обилежја првенствено треба ријешити на нивоу државе Босне и Херцеговине, па тек онда имплементирати у законска рјешења на ентитетском нивоу, Вијеће је оцијенило да се овакви наводи не могу довести у везу са институтом заштите виталног националног интереса конститутивних народа који је утврђен Уставом Републике Српске. Исти став Вијеће је заузело и у погледу навода Клуба делегата хрватског народа да је потребно промијенити концепт оспореног закона у цјелини, јер, по оцјени Вијећа, генерални приступ у изради закона и његов предмет регулisaња (категоризација споменика, њихова евиденција у регистре,

мјере и средства за заштиту и одржавање и сл.) не улазе у права из домена виталног националног интереса конститутивних народа.

(Одлука број: УВ-12/11 од 28. фебруара 2012. године)

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ИЗБОРНОГ ЗАКОНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Вијеће је, имајући у виду наведене уставне и законске одредбе и наводе из захтјева, утврдило да оспорене одредбе Закона, односно Закон у цјелини, није питање које се односи на заштиту виталних националних интереса конститутивних народа дефинисаних у Амандману LXXVII на Устав Републике Српске. Наиме, имајући у виду да се Законом уређује избор органа власти, именовање органа за спровођење избора и финансирање избора и изборне кампање, Вијеће је оцијенило неоснованом тврдњу Клуба Бошњака о постојању повреде виталног националног интереса дефинисаног као „организација органа јавне власти,“ јер је очигледно да то није предмет регулисања овог закона.

Поред наведеног, Вијеће је утврдило да су неосновани и наводи Клуба Бошњака да је, по њиховом мишљењу, исхитреном процедуром доношења оспореног закона, односно стављањем Закона на дневни ред без претходне најаве, јавне расправе и мишљења Централне изборне комисије БиХ, повријеђен исти витални национални интерес. У вези с тим Вијеће је утврдило да је покретање поступка за доношење и разматрање закона и могућност провођења јавне расправе било којег, па и оспореног закона, као и оцјена могућности доношења закона по хитном поступку, питања су која се регулишу Пословником Народне скупштине, и као таква могу бити предмет оцјене пред Уставним судом у редовном поступку, и то само у односу на одредбе Устава Републике Српске, које уређују поступак доношења за-

кона, и не спадају у питања виталних националних интереса конститутивних народа дефинисаних у Амандману LXXVII на Устав Републике Српске.

У вези са наводима Клуба Бошњака да је одредбама члана 3, члана 4. став (1), члана 6, члана 11, члана 13. и члана 14. Закона нарушен институт виталног националног интереса бошњачког народа, због њихове несагласности са одређеним одредбама Изборног закона Босне и Херцеговине, односно са одређеним одредбама Устава Босне и Херцеговине, Вијеће је, имајући у виду члан 115. став 1. Устава Републике Српске којим је утврђено да Уставни суд Републике Српске одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката са Уставом Републике Српске, утврдило да није у његовој надлежности да разматра сагласност Закона са законима Босне и Херцеговине.

Из образложења

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 03. јануара 2012. године, Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса акт број: 03.1/ I-617/11 од 30. децембра 2011. године, којим се, на основу захтјева Клуба делегата бошњачког народа, тражи покретање поступка за утврђивање повреде виталног националног интереса конститутивног бошњачког народа у Закону о измјенама и допунама Изборног закона Републике Српске број: 01-1893/11, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 29. новембра 2011. године (у даљем тексту Закон). Поред Закона, уз овај акт су достављени: Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-77/11 од 08. децембра 2011. године, Образложење Одлуке о покретању виталног националног интереса на Закон о измјенама и допунама Изборног закона Републике Српске број: 03-2-5-77/11-1 од 19. децембра 2011. године и Амандмани на Закон о измјенама и допунама Изборног закона Републике Српске број: 03.2-5-77/11-2 од 19. децембра 2011. године, које је Клуб Бошњака дао на овај закон.

На сједници одржаној 10. јануара 2012. године Вијеће је Рјешењем број: УВ-1/12 одлучило да је прихватљив Захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа за покретање поступка за утврђивање постојања виталног интереса конститутивног бошњачког народа у наведеном закону, јер је констатовано да су испуњене Уставом Републике Српске утврђене претпоставке о прихватљивости захтјева. Наиме, Вијеће је на основу наведеног акта и приложене документације утврдило да је акт о покретању поступка за утврђивање постојања виталног интереса конститутивног бошњачког народа у Закону поднио предсједавајући Вијећа народа Републике Српске, да су о покретању поступка за утврђивање постојања виталног интереса конститутивног бошњачког народа једногласно одлучили свих осам делегата Клуба Бошњака у Вијећу народа, да се у Вијећу народа о поменутом захтјеву гласало по процедури за заштиту виталног интереса и да није постигнута сагласност свих клубова конститутивних народа у Вијећу народа, као ни сагласност Заједничке комисије Вијећа народа и Народне скупштине Републике Српске.

Вијеће је, у поступку одлучивања о меритуму у овом предмету, имало у виду:

– члан 68. Устава Републике Српске, који је замијењен Амандманом XXXII став 1. тачка 5, којим је утврђено да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода;

– члан 29. Устава Републике Српске, који је допуњен тачком 5. Амандмана LVII на Устав Републике Српске којим је утврђено да се бирачко право по основу члана 29. стиче након претходног пребивалишта у одређеном мјесту у трајању које се утврђује законом;

– Амандман LXXVII на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 70. Устава и којим је витални национални интерес конститутивних народа дефинисан, поред осталог и као: „организација органа јавне власти“ и

– члан 71. став 2. Устава Републике Српске, који је замијењен тачком 2. Амандмана XXXVI, којим је утврђено да се изборним

законом утврђују изборне јединице и систем подјеле мандата који-ма се обезбјеђује да све општине буду на одговарајући начин за-ступљене у Народној скупштини.

Такође, Вијеће је утврдило да је Изборним законом Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 34/02, 35/03, 24/04 и 19/05), поводом чијих измјена и допуна је поднесен захтјев за покретање поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа, у члану 1. прописано да се овим законом уређује избор предсједника и потпредсједника Републике Српске, посланика Народне скупштине Републике Српске и делегата Вијећа народа, одборника градске скупштине, одборника скупштин-не општине, градоначелника града, начелника општине, чланова савјета мјесне заједнице, именовање органа за спровођење избора и финансирање избора и изборне кампање.

Вијеће је, имајући у виду наведене уставне и законске одредбе и наводе из захтјева, утврдило да оспорене одредбе Закона, односно Закон у цјелини, није питање које се односи на заштиту виталних националних интереса конститутивних народа дефинисаних у Амандману LXXVII на Устав Републике Српске. Наиме, имајући у виду да се Законом уређује избор органа власти, именовање ор-гана за спровођење избора и финансирање избора и изборне кам-пање, Вијеће је оцијенило неоснованом тврдњу Клуба Бошњака о постојању повреде виталног националног интереса дефинисаног као „организација органа јавне власти“, јер је очигледно да то није предмет регулисања овог закона.

Поред наведеног, Вијеће је утврдило да су неосновани и наво-ди Клуба Бошњака да је, по њиховом мишљењу, исхитреном про-цедуром доношења оспореног закона, односно стављањем Закона на дневни ред без претходне најаве, јавне расправе и мишљења Централне изборне комисије БиХ, повријеђен исти витални нацио-нални интерес. У вези с тим Вијеће је утврдило да је покретање по-ступка за доношење и разматрање закона и могућност провођења јавне расправе било којег, па и оспореног закона, као и оцјена мо-

гућности доношења закона по хитном поступку, питања су која се регулишу Пословником Народне скупштине, и као таква могу бити предмет оцјене пред Уставним судом у редовном поступку, и то само у односу на одредбе Устава Републике Српске, које уређују поступак доношења закона, и не спадају у питања виталних националних интереса конститутивних народа дефинисаних у Амандману LXXVII на Устав Републике Српске.

У вези са наводима Клуба Бошњака да је одредбама члана 3, члана 4. став (1), члана 6, члана 11, члана 13. и члана 14. Закона нарушен институт виталног националног интереса бошњачког народа, због њихове неслагласности са одређеним одредбама Изборног закона Босне и Херцеговине, односно са одређеним одредбама Устава Босне и Херцеговине, Вијеће је, имајући у виду члан 115. став 1. Устава Републике Српске којим је утврђено да Уставни суд Републике Српске одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката са Уставом Републике Српске, утврдило да није у његовој надлежности да разматра сагласност Закона са законима Босне и Херцеговине.

Вијеће је, одлучујући о меритуму захтјева, којим је наведено да се неким рјешењима Закона нарушавају витални национални интереси конститутивног бошњачког народа, имало у виду да је као разлог овакве тврдње наведено: да се Бошњаци који нису правне струке онемогућавају да конкуришу на мјесто члана републичке изборне комисије; да се њихова заступљеност у овој комисији мора додатно дефинисати оспореним законом тако да буду заступљни са најмање три члана, јер чланови Републичке изборне комисије могу бити заступљени из реда српског народа са више од половине од укупног броја чланова, те да обавеза пропорционалне заступљености конститутивних народа, на основу посљедњег пописа из 1991. године, буде и код избора чланова општинске изборне комисије; да не могу бити бирани за предсједника Републичке изборне комисије ниједном у седам година; да Народна скупштина Републике Српске није надлежна да утврђује „надлежност ентитетске изборне комисије“ и да се и тиме, поред осталог, преузимају надлежно-

сти Централне изборне комисије; да се даје ново овлашћење ентитетској изборној комисији и нарушава правни поредак и начело супсидијарности; да је спорно образовање 9 изборних јединица, умјесто постојећих 6, јер је упитно географско ограничење (границе изборних јединица), које иде на штету Бошњака и неодрживо је у примјени пропорционалности броја мандата са бројем регистрованих бирача; да се увођењем у функцију броја регистрованих бирача, али само за општински ниво, смањује и број одборника, а тиме и присуство Бошњака; да се учешће националних мањина мора утврдити као обавезна квота, те због тога што су преписивања одредаба о Вијећу народа и одређених одредаба Устава Републике Српске, непотребна.

Такође, Вијеће је након анализе оспорених, али и осталих одредаба Закона, прије свега, утврдило да Закон у цјелини не садржи одредбе којима се вријеђају витални национални интереси било којег конститутивног народа, односно да се Законом не даје предност ниједном конститутивном народу у погледу уређивања избора председника и потпредседника Републике Српске, посланика Народне скупштине Републике Српске и делегата Вијећа народа, одборника градске скупштине, одборника скупштине општине, градоначелника града, начелника општине, чланова савјета мјесне заједнице, именовање органа за спровођење избора и финансирање избора и изборне кампање. Наиме, Вијеће је оцијенило да Клуб Бошњака, наводећи разлоге због којих сматра да се оспореним одредбама повријеђује њихов витални национални интерес, у ствари, износе претпоставке о могућим злоупотребама Закона, предлажу другачија законска рјешења и указују на сувишност преписивања неких уставних одредаба. Тако је очигледна неоснованост разлога оспоравања члана 3. став 2. Закона, јер, по оцјени Вијећа, овим чланом се прописује да председника и чланове Републичке изборне комисије именује Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Комисије за избор и именовања у складу са Изборним законом Босне и Херцеговине, након спроведеног поступка јавне конкуренције, из реда правних стручњака са искуством у

спровођењу избора. Одредница „из реда правних стручњака“, по оцјени Вијећа, једнако се односи на све грађане у истим правним ситуацијама, и није несагласна са основним уставним принципом о једнакости грађана пред законом. Исто тако, неосновани су и разлози којима се оспоравају остали чланови Закона, јер се ни једном одредбом ових чланова, по оцјени Вијећа, не прописује било каква забрана или немогућност да Бошњаци, исто као и припадници других народа, равноправно учествују у изборном процесу.

(Одлука број: УВ-1/12 од 31. јануара 2012. године)

ЗАКОН О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Полазећи од наведених одредаба Устава, Законом о високом образовању уређени су услови и начин обављања дјелатности високог образовања као дјелатности од општег друштвеног интереса у Републици, тако да је, по оцјени Суда, законодавац био овлашћен да у оспореним одредбама пропише начин и услове за именовање и разрјешење директора и замјеника директора Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске, као и услове када за извођење наставе универзитет може ангажовати наставнике и лекторе са другог универзитета из Републике, БиХ или иностранства, те када може висока школа ангажовати наставнике са друге високошколске установе из Републике, БиХ или иностранства. Суд је, наиме, оцијенио да оваквим прописивањем није доведено у питање Уставом гарантовано право на рад и доступност, под истим условима, радног мјеста и функције, јер се оспорене одредбе једнако односе на сва лица која се налазе у истој правној ситуацији. Исто тако, по оцјени Суда, оспореним законским одредбама се не прави разлика међу субјектима на које се односи ни у смислу слободе изражавања националне припадности и културе и права употребе свог језика и писма и да нико није дужан да се

изјашњава о својој националној припадности, као ни у смислу равноправног и без дискриминације учествовања конститутивних народа, Осталих и грађана у вршењу власти у Републици Српској. На овај начин се, по оцјени Суда, не доводе у питање ни остали наведени уставни принципи, као ни гаранција о забрани дискриминације из члана 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и Протокола 12. уз Европску конвенцију, како тврди давалац иницијативе. Поред тога, Суд је на основу садржаја оспорених законских одредаба оцијенио неоснованом и тврдњу даваоца иницијативе да се оспореним законским одредбама крши, чланом 2. Првог Протокола уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, заштићено право на образовање, као и то да се крши гарантована обавеза омогућавања универзитетског или другог вишег образовања на одговарајућим регионалним или мањинским језицима, из члана 8. став 1. тачка е) Европске повеље о регионалним и мањинским језицима.

У погледу захтјева за оцјену усклађености оспорених законских одредаба са Оквирним законом о високом образовању у Босни и Херцеговини, и Анексом 6. Општег оквирног споразума за мир БиХ, као тврдње даваоца иницијативе да се позитивне антидискриминаторске одредбе члана 1. став 4. и чл. 7, 34, 45. и 70. Устава Републике Српске не примјењују, Суд је оцијенио да, према одредби члана 115. Устава Републике Српске, није у његовој надлежности да цијени усклађеност закона које је донијела Народна скупштина Републике Српске са законима донесеним на нивоу Босне и Херцеговине, као ни примјену уставних и законских одредаба.

У поступку оцјењивања уставности оспорених законских одредаба, Суд је, прије свега, имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено: да Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској (члан 1. став 4.); да су службени језици Републике Српске језик српског народа, је-

зик бошњачког народа и језик хрватског народа, да су службена писма ћирилица и латиница и да су на подручју гдје живе друге језичке групе у службеној употреби њихови језици и писма на начин одређен законом (члан 7.); да се грађанину гарантује слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма и да нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности (члан 34.); да свако има право на рад и слободу рада, слободан избор занимања и запослења и учешћа у управљању и да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно мјесто и функција (члан 39. ст. 1. и 3.); да Република, у складу са законом, обезбјеђује функционисање јавних служби (члан 61. став 1.); да Република уређује и обезбјеђује систем у области радних односа и образовања (члан 69. који је замијењен Амандманом XXXII тачка 12.) и да Народна скупштина бира, именује и разрјешава функционере, у складу са Уставом и законом (члан 70. став 1. тачка 8.).

Полазећи од наведених одредаба Устава Законом о високом образовању, уређени су услови и начин обављања дјелатности високог образовања као дјелатности од општег друштвеног интереса у Републици, тако да је, по оцјени Суда, законодавац био овлашћен да у оспореним одредбама пропише начин и услове за именовање и разрјешење директора и замјеника директора Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске, као и услове када за извођење наставе универзитет може ангажовати наставнике и лекторе са другог универзитета из Републике, БиХ или иностранства, те када може висока школа ангажовати наставнике са друге високошколске установе из Републике, БиХ или иностранства. Суд је, наиме, оцијенио да оваквим прописивањем није доведено у питање Уставом гарантовано право на рад и доступност, под истим условима, радног мјеста и функције, јер се оспорене одредбе једнако односе на сва лица која се налазе у истој правној ситуацији. Исто тако, по оцјени Суда, оспореним законским одредбама се не прави разлика међу субјектима на које се односи ни у смислу слободe изражавања националне припадности и културе и права упо-

требе свог језика и писма и да нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности, као ни у смислу равноправног и без дискриминације учествовања конститутивних народа, Осталих и грађана у вршењу власти у Републици Српској. На овај начин се, по оцјени Суда, не доводе у питање ни остали наведени уставни принципи, као ни гаранција о забрани дискриминације из члана 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и Протокола 12. уз Европску конвенцију, како тврди давалац иницијативе. Поред тога, Суд је на основу садржаја оспорених законских одредаба оцијенио неоснованом и тврдњу даваоца иницијативе да се оспореним законским одредбама крши, чланом 2. Првог Протокола уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, заштићено право на образовање, као и то да се крши гарантована обавеза омогућавања универзитетског или другог вишег образовања на одговарајућим регионалним или мањинским језицима, из члана 8. став 1. тачка е) Европске повеље о регионалним и мањинским језицима.

У погледу захтјева за оцјену усклађености оспорених законских одредаба са Оквирним законом о високом образовању у Босни и Херцеговини, и Анексом 6. Општег оквирног споразума за мир БиХ, као тврдње даваоца иницијативе да се позитивне антидискриминаторске одредбе члана 1. став 4. и чл. 7, 34, 45. и 70. Устава Републике Српске не примјењују, Суд је оцијенио да, према одредби члана 115. Устава Републике Српске, није у његовој надлежности да цијени усклађеност закона које је донијела Народна скупштина Републике Српске са законима донесеним на нивоу Босне и Херцеговине, као ни примјену уставних и законских одредаба.

На основу члана члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” бр. 104/11 и 92/12), Суд је, због чињенице да је правно стање потпуно утврђено те да прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.